

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางประกอบการอธิบายเป็นความเรียง รายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอเป็น 5 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลของการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ผลของการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนขณะท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตอนที่ 4 ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และผลสรุปความประทับใจของนักเรียนในขณะศึกษาและท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตอนที่ 5 การนำเสนอโปรแกรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 ผลของการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ด้าน	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. ด้านการอนุรักษ์โบราณสถาน	3.66	0.16	4.49	0.23
2. ด้านการอนุรักษ์โบราณวัตถุ	3.64	0.24	4.51	0.23
3. ด้านการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น	3.64	0.20	4.53	0.08
4. ด้านการอนุรักษ์วิถีชีวิตในชุมชน	3.56	0.09	4.38	0.23
รวม	3.62	0.33	4.48	0.24

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเมื่อรวมทุกด้าน ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเป็น 3.62 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเป็น 4.48 เมื่อพิจารณาคะแนนความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นรายด้าน พบว่า ก่อนการทดลอง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 3.56 ถึง 3.66 ในขณะที่หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 4.38 ถึง 4.53

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนทดลองและหลังทดลอง

	จำนวน	คะแนนความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น		t
		\bar{X}	S.D.	
ก่อนทดลอง	18	3.62	0.33	10.94*
หลังทดลอง	18	4.48	0.24	

* $p < .05$ ($.05$ $t_{17} = 1.740$)

จากผลการทดสอบในตารางที่ 3 พบว่า คะแนนที่ได้จากการทดสอบความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นก่อนทดลองเท่ากับ 3.62 และหลังทดลองเท่ากับ 4.48 และเมื่อแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด พบว่าการทดสอบทั้งสองครั้ง นักเรียนมีความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในระดับมาก เมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนแล้วจะเห็นได้ว่า ก่อนทดลองคะแนนจะมีการกระจายมากกว่าหลังทดลอง คือก่อนทดลองคะแนนกระจายเท่ากับ 0.33 ส่วนหลังทดลองคะแนนกระจายเท่ากับ 0.24 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีคะแนนใกล้เคียงกันมากขึ้น และจากการทดสอบทางสถิติแสดงให้เห็นว่า ความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นหลังทดลอง สูงกว่าความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า โปรแกรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สามารถพัฒนาความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียนให้สูงขึ้นได้

ตอนที่ 3 ผลของการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนขณะท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตารางที่ 4 จำนวนและค่าร้อยละของพฤติกรรมนักเรียนขณะศึกษาและท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

พฤติกรรมนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
	N = 18	
1. ปฏิบัติตามข้อตกลงในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	18	100
2. ศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นตามวิธีการที่กำหนดไว้	18	100
3. สนุกสนาน รื่นเริง ขณะท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	18	100
4. แสดงความชื่นชมต่อศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นทางวาจา	12	66.67
5. เดินศึกษาตามเส้นทางที่กำหนดไว้	18	100
6. แสดงออกถึงความเคารพต่อมัคคุเทศก์ชุมชนและ ชาวบ้านในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	18	100
7. แต่งกายเหมาะสมในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	18	100
8. พுகุย ชักถามข้อสงสัยจากมัคคุเทศก์ชุมชน และชาวบ้านในสถานที่ ที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	14	77.78
9. ไม่เก็บสิ่งของที่ระลึกออกจากสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	18	100
10. ไม่ทิ้งขยะหรือสิ่งปฏิกูลไม่เป็นที่เป็นทาง	18	100
11. ไม่ตัดต้นไม้ในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	18	100
12. ไม่ขีดเขียนบริเวณผนังกำแพงในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	18	100

ตารางที่ 4 (ต่อ)

พฤติกรรมนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
	N = 18	
13. ไม่ส่งเสียงตะโกนดัง ๆ เพื่อให้ชาวบ้านรู้ว่าเป็นนักท่องเที่ยว	18	100
14. พูดคุยกับชาวบ้านในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	18	100
15. ไม่พูดจาถากถาง ดูถูกต่อศิลปินวัฒนธรรมท้องถิ่น	18	100
16. ร่วมกิจกรรมตามที่ได้วางแผนไว้	18	100

จากตารางที่ 4 พบว่า พฤติกรรมนักเรียนขณะศึกษาและท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นักเรียนทุกคนได้ปฏิบัติจำนวน 14 ข้อ ยกเว้น นักเรียนร้อยละ 77.78 พูดคุย ชักถามข้อสงสัยจากมัคคุเทศก์ ชุมชน และชาวบ้านในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และนักเรียนร้อยละ 66.67 แสดงความชื่นชมต่อศิลปินวัฒนธรรมท้องถิ่นทางวาจา เมื่อแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนมีพฤติกรรมการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับดีมาก

ตอนที่ 4 ผลของการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการหาค่าเฉลี่ย แล้วนำคะแนนที่ได้มาแปลความหมายตามช่วงคะแนน

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ความคิดเห็นของนักเรียน	\bar{x}	ความหมาย
ด้านความเหมาะสม		
1. ความเหมาะสมของระยะเวลา		
1.1 ระยะเวลาของกิจกรรม <u>ก่อน</u> การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	2.22	ปานกลาง
1.2 ระยะเวลาของกิจกรรม <u>ระหว่าง</u> การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม		
กิจกรรมนักท่องเที่ยวท่องเที่ยวโบราณสถาน	2.83	มาก
กิจกรรมนักท่องเที่ยวศูนย์ศึกษา	2.83	มาก
กิจกรรมเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่น	2.72	มาก
กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตการเลี้ยงช้าง	2.66	มาก
1.3 ระยะเวลาของกิจกรรม <u>หลัง</u> การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	2.27	ปานกลาง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ความคิดเห็นของนักเรียน	\bar{x}	ความหมาย
2. ความเหมาะสมของสถานที่		
2.1 สถานที่ฝึกอบรมแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	2.66	มาก
2.2 สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	2.77	มาก
ด้านความพอใจ		
1. ความพอใจในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	2.77	มาก
2. ความพอใจในกิจกรรมและวิธีการดำเนินกิจกรรม	2.94	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ		
1. ประโยชน์จากการเข้าร่วมโปรแกรม	2.94	มาก
2. การส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	2.83	มาก

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรม มีความคิดเห็นว่าโปรแกรมนี้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นความเหมาะสมของระยะเวลาของกิจกรรมก่อนและหลังการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ นักเรียนมีความพอใจอยู่ในระดับมาก และนักเรียนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโปรแกรมนี้อยู่ในระดับมากเช่นกัน

สำหรับในส่วนที่เป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรม เกี่ยวกับการจัดโปรแกรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำเสนอเป็นรายชื่อตามลำดับความถี่ของจำนวนนักเรียน ดังนี้

1. นักเรียนมีความต้องการให้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีก (8)
2. ต้องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในสถานที่อื่น ๆ บ้าง เพื่อให้ให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมให้มากขึ้น (4)
3. กิจกรรมในโปรแกรมนี้นี้ทำให้ได้รับความรู้ และความสนุกสนานเพลิดเพลิน (3)
4. ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ (2)
5. อยากให้จัดกิจกรรมนี้ให้กับรุ่นน้องบ้าง (1)

ในส่วนของความประทับใจของนักเรียนในขณะศึกษาและท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งในด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณีท้องถิ่น และวิถีชีวิตในชุมชน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอ โดยใช้ค่าความถี่ของจำนวนนักเรียน จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

ตารางที่ 6 ผลสรุปความประทับใจของนักเรียนจากการศึกษาและท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ความประทับใจ	เหตุผล
<u>ด้านโบราณสถาน</u> ประทับใจที่ได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มีความรู้สึก ว่ามีความสุข อยากไปเที่ยวอีก (5)	ทำให้ได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ไม่เครียด (3) ได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย (2)
รู้สึกภูมิใจและประทับใจที่ได้เห็นปราสาทนาง บัวตุม (4)	เพราะเป็นปราสาทที่เก่าแก่มากมีค่าสำหรับชุมชนไม่ ควรให้ใครมาขโมยและทำลาย (2) เป็นครั้งแรก ที่ได้พบเห็น (2)
ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวให้การต้อนรับเป็น อย่างดี (3)	ชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยวมีน้ำใจในการเลี้ยง อาหาร (3)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ความประทับใจ	เหตุผล
รู้สึกซาบซึ้งมากที่มีคฤหาสน์ชุมชนบรรยาย ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของ ปราสาทนางบัวตุมได้ดี (2)	ทำให้ได้รู้ถึงประวัติความเป็นมาของปราสาท นางบัวตุม (2)
ชอบภาพแกะสลักของปราสาทนางบัวตุมที่ สวยงามมาก (1)	ทำให้เห็นความอดทนและความพยายามของคน ในสมัยก่อนที่สร้างไว้ให้คนรุ่นหลัง ได้ศึกษา(1)
<u>ด้าน โบราณวัตถุ</u> ประทับใจที่ชุมชนมีแหล่งเก็บรวบรวมโบราณ วัตถุ (8)	จะได้เก็บไว้ให้คนรุ่นหลัง ได้ศึกษาต่อไป (5) โบราณวัตถุจะได้อยู่ในสภาพที่ดีและคงทน (2) สร้างความภาคภูมิใจให้คนในชุมชน (1)
ชอบโครงกระดูกช้าง (3)	เป็นสิ่งที่หาดูได้ยาก (2)ทำให้ได้รู้จักรายละเอียด ของโครงกระดูกที่เป็นสัตว์ใหญ่ที่สุด(1)
ดีใจที่ได้เห็นอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการคล้อง ช้าง (2)	ให้คนรุ่นหลังได้รู้จักและได้ศึกษา (1) ใช้ ประกอบการสาธิตเวลาที่มีการแสดงช้างได้ (1)
<u>ด้านประเพณีท้องถิ่น</u> ชาวบ้านให้ความร่วมมือในงานประเพณี ท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก (6)	ชาวบ้านได้ทำบุญร่วมกัน (2) ชาวบ้านให้ความสำคัญ ในการจัดงานประเพณีท้องถิ่น (4)
ภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการแสดงพื้นบ้าน ในขณะที่จัดงานประเพณีขึ้น (4)	ได้มีการแสดงออกมากขึ้น (2) ไม่เคยได้มี โอกาสแสดงในงานประเพณีแบบนี้ (2)
รู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลินที่ได้ชมการแสดง วัฒนธรรมท้องถิ่น (4)	เป็นงานประเพณีที่ยิ่งใหญ่ (4)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ความประทับใจ	เหตุผล
<u>ด้านวิถีชีวิตในชุมชน</u> ภูมิใจที่สัมผัสกับคนเลี้ยงช้าง พบว่า คนเลี้ยงช้างจะไม่ขกเลิกการเลี้ยงช้าง แม้จะมีปัญหาในเรื่องอาหารช้าง (4)	เพื่อเป็นการอนุรักษ์วิถีชีวิตการเลี้ยงช้างให้คงอยู่ (3) เพราะมีความผูกพันกับช้างจึงไม่สามารถเลิกเลี้ยงได้ (1)
ได้ศึกษาและเรียนรู้สภาพปัจจุบันของการเลี้ยงช้างในชุมชน (2)	ได้รู้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงช้าง (2)
ภูมิใจที่ชุมชนยังคงมีการเลี้ยงช้าง (2)	หากเราทุกคนช่วยกันอนุรักษ์ช้าง ช้างก็จะอยู่กับมนุษย์ และสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดสุรินทร์และประเทศไทยต่อไป (2)
ถึงแม้ที่บ้านจะไม่มีช้างเลี้ยงเหมือนเพื่อน แต่ก็รู้สึกรักช้าง และพอใจมากที่เห็นเพื่อน ๆ ให้อาหารช้าง (1)	อยากให้ทุกคนรักช้าง (1)

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ด้านโบราณสถานนักเรียนมีความรู้สึกภูมิใจและประทับใจที่ได้เห็นปราสาทนางบัวตูม ขอบภาพแกะสลักของปราสาทที่สวยงาม ช่างซึ่งที่มักดูแลที่ชุมชนบรรยายความรู้ให้ฟัง ชื่นชมในการต้อนรับของชุมชน และการได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้มีความสุข อยากไปเที่ยวอีก ด้านโบราณวัตถุ นักเรียนรู้สึกชอบโบราณวัตถุที่ได้พบเห็นในศูนย์การศึกษา และประทับใจที่ชุมชนมีแหล่งเก็บรวบรวมโบราณวัตถุ ด้านประเพณีท้องถิ่น นักเรียนประทับใจที่เห็นชาวบ้านให้ความร่วมมือในการจัดงานประเพณีท้องถิ่นจำนวนมาก รู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินที่ได้ชมการแสดงวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการแสดงพื้นบ้าน และด้านวิถีชีวิตในชุมชน นักเรียนประทับใจในความผูกพันระหว่างคนกับช้างรักช้าง ภูมิใจที่ชุมชนยังคงมีการเลี้ยงช้าง และได้มีโอกาสศึกษาและเรียนรู้การเลี้ยงช้างในชุมชน

ตอนที่ 5 การนำเสนอโปรแกรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ฉบับสมบูรณ์

ชื่อโปรแกรม การพัฒนาโปรแกรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

เป้าหมายของโปรแกรม

เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6

ลักษณะของโปรแกรม

- 1) จัดเป็นโปรแกรมเสริมหลักสูตร นอกเวลาเรียนปกติ ในวันพุธและวันศุกร์ เวลา 16.00 – 18.00 น. วันเสาร์ เวลา 09.00 – 12.00 น.
- 2) โปรแกรมนี้สามารถนำไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 ในชุมชนทั่วไปที่มีแหล่งศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่คล้ายคลึงกับแหล่งศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ในด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณีท้องถิ่น และวิถีชีวิตในชุมชนที่ควรค่าต่อการอนุรักษ์

เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมโปรแกรม

- 1) เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 โรงเรียนบ้านกระโพ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
- 2) สนใจในการเข้าร่วมโปรแกรม
- 3) ได้รับความเห็นชอบจากผู้ปกครองในการเข้าร่วม โปรแกรม

เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ใน 4 ด้าน คือ ด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณีท้องถิ่น และวิถีชีวิตในชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดของเนื้อหา ดังนี้

โบราณสถาน ตั้งอยู่ที่บ้านปราสาท ตำบลท่าคูม อำเภอท่าคูม จังหวัดสุรินทร์ ปราสาทนางบัวตุม หรือปราสาทบ้านปราสาท เป็นปราสาทก่อด้วยศิลาแลง 3 หลัง ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลงด้วยกัน สภาพปรางค์ทั้งสามองค์ อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ ยอดพังทลายลงเหลือแต่องค์เรือนธาตุ ด้านหน้าของฐานปรางค์องค์กลางพบกับหลังศิลาทรายสีชมพู จำนวน 4 ชั้นตั้งอยู่ ปราสาทนางบัวตุมนี้คงมีอายุประมาณระหว่าง พ.ศ. 1600 – 1650 ตรงกับศิลปะขอมสมัยปาปวนตอนปลาย ติดต่อกับสมัยนครวัดตอนต้น ปราสาทนางบัวตุมนี้ กรมศิลปากรยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนโบราณสถาน สภาพแวดล้อมที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหาย คือตัวปราสาทขาดการเอาใจใส่ดูแล มีเถาวัลย์และต้นไม้เล็ก ๆ ขึ้นแทรกกระหว่างก้อนศิลาแลงอยู่ทั่วไป นอกจากนั้น ยังมีเศษขยะมูลฝอยทิ้งอยู่ในองค์ปรางค์องค์กลางโบราณสถาน เป็นสิ่งล้ำค่าสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ จึงสมควรได้รับการเอาใจใส่และให้ความสำคัญมากขึ้น

โบราณวัตถุ โบราณวัตถุที่เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนในอำเภอท่าคูม จังหวัดสุรินทร์ โดยส่วนใหญ่ได้มีการเก็บรวบรวมไว้ที่ศูนย์ศึกษา หมู่บ้านตากกลาง อำเภอท่าคูม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นสถานที่สำหรับรวบรวมประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับช้าง อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการคล้องช้าง และให้ความรู้เรื่องข้อมูลเกี่ยวกับช้าง ในส่วนของโบราณวัตถุที่ได้เก็บรวบรวมไว้ในศูนย์ศึกษาส่วนใหญ่เป็นอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับคล้องช้าง และโครงกระดูกช้าง ซึ่งอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับคล้องช้าง เช่น หนังสัก หรือเชือกสัก ทามคอ สลกหรือชดก ชนั๊ก โยงสนามมูก ไม้คันทาม ไม้งัก กาหรันหรือเคื่อง สะเนงเกล เป็นต้น

ประเพณีท้องถิ่น งานประเพณีท้องถิ่นที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้านที่ยังคงมีการเลี้ยงช้างอยู่เป็นจำนวนมาก ในอำเภอท่าคูม จังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ งานประเพณีกวยอาเจียง ซึ่งเป็นงานประเพณีของชุมชนคนเลี้ยงช้างจัดขึ้น เพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่ดวงวิญญาณบรรพบุรุษและช้างทุกเชือก ให้อนุชนรุ่นหลังได้สานต่อเจตนาในอนาคต ซึ่งชุมชนคนเลี้ยงช้างเป็นชุมชนที่มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นมาช้านาน โดยเฉพาะในพิธีสืบสานตำนานช้างที่เคยรุ่งเรืองในอดีตควรแก่การสานต่อและอนุรักษ์ กิจกรรมต่าง ๆ ในงานประเพณีกวยอาเจียง ประกอบด้วย การสมโภชองค์กฐิน การแสดงวัฒนธรรมท้องถิ่นจากเยาวชน การแห่องค์กฐินและทอดถวายวัด การแสดงของช้างผสมผสาน วัฒนธรรมท้องถิ่นที่หาได้ยาก การแห่องค์กฐินด้วยขบวนช้างที่มีเพียงหนึ่งเดียวในโลก

วิถีชีวิตในชุมชน สภาพวิถีชีวิตในชุมชนของอำเภอท่าคูม จังหวัดสุรินทร์ โดยเฉพาะในหมู่บ้านตากกลาง และหมู่บ้านใกล้เคียงยังคงมีวิถีชีวิตในการเลี้ยงช้างให้พบเห็นได้ในปัจจุบัน พื้นที่ส่วนใหญ่ในบริเวณนี้จะเป็นที่นาและป่าละเมาะสลับกับป่าโปร่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพรรณนานาชนิด บริเวณนี้จึงเหมาะสมกับการเลี้ยงช้างอย่างที่สุด การเลี้ยงช้างของชาวบ้านตากกลาง และหมู่บ้านใกล้เคียง ไม่เหมือนกับการเลี้ยงช้างของชาวภาคเหนือที่เลี้ยงไว้ใช้งาน

ชาวบ้านดากลางเลียงช้างไว้เป็นเพื่อน นอนร่วมชายคาเดียวกับตน ซึ่งช้างสุรินทร์ถือได้ว่าเป็นช้างบ้านที่เลี้ยงไว้เป็นสมาชิกของครอบครัว ช้างจะมีนิสัยเชื่อง สามารถบังคับได้ ในปัจจุบันชาวบ้านยังคงประสบปัญหา เรื่องการขาดแคลนอาหาร

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมในโปรแกรม

ใช้ขั้นตอนจากการบูรณาการระหว่างขั้นตอนการศึกษานอกสถานที่ของเฟนต์ัน (Fenton, 1996) และแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (รำไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2544) สรุปได้ ดังนี้

- 1) ขั้นกระตุ้นและให้ประสบการณ์ก่อนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นขั้นที่ให้นักเรียนรู้จักศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ และการท่องเที่ยว โดยการใช้การสนทนา ใช้คำถามชี้นำ การเล่นเกม การร้องเพลง การอภิปรายกลุ่ม การศึกษาจากเอกสาร และการศึกษาความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและการท่องเที่ยวจากวีดิทัศน์
- 2) ขั้นเตรียมการก่อนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นขั้นการเตรียมตัวครูและนักเรียน โดยการวางแผนร่วมกันในเรื่องวัตถุประสงค์ของสิ่งที่จะไปศึกษา วิธีศึกษา หน้าที่ความรับผิดชอบ การเตรียมอุปกรณ์/ เครื่องมือที่จำเป็นในการศึกษาค้นคว้า โดยการออกแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ค่าใช้จ่าย และกำหนดการในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- 3) ขั้นให้ความรู้และวิธีปฏิบัติในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นขั้นที่ให้นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวคิด องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการรับความรู้จากวิทยากร ชุมชน
- 4) ขั้นศึกษาและท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นขั้นที่ให้นักเรียนได้ศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นทั้งในด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณีท้องถิ่น และวิถีชีวิตในชุมชนตามวิธีการที่วางไว้ โดยมีมัคคุเทศก์ชุมชนเป็นผู้บรรยายให้ความรู้ ฝึกการศึกษาและเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยวิธีการสังเกตสภาพของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และการสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชน
- 5) ขั้นสรุปและรายงานผล เป็นขั้นที่ให้นักเรียนได้สรุปข้อความรู้ที่ได้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดำเนินการอภิปราย รายงานสรุป และจัดนิทรรศการความรู้ให้นักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

เอกสารและสื่อของโปรแกรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตามแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

เอกสารและสื่อของโปรแกรมประกอบด้วย

1. แผนการดำเนินกิจกรรมจำนวน 12 แผน
2. แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนขณะท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
3. แบบวัดความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดโปรแกรม

รายละเอียดของเอกสารและสื่อของโปรแกรม มีดังนี้

1. แผนการดำเนินกิจกรรม จำนวน 12 แผน (รายละเอียดในภาคผนวก ข) ประกอบด้วย
 - 1) กิจกรรมเรียนรู้การท่องเที่ยว
 - 2) กิจกรรมรู้จักศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
 - 3) กิจกรรมนักเตรียมการ
 - 4) กิจกรรมเครื่องมือคันคว้า
 - 5) กิจกรรมศูนย์นักท่องเที่ยวที่ดี
 - 6) กิจกรรมท่องเที่ยวโบราณสถาน
 - 7) กิจกรรมเที่ยวศูนย์ศึกษา
 - 8) กิจกรรมเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่น
 - 9) กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตการเลี้ยงช้าง
 - 10) กิจกรรมศูนย์ถวบรวม
 - 11) กิจกรรมนักท่องเที่ยวรายงาน และ 12) กิจกรรมการแสดงนิทรรศการ

2.แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนขณะท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นแบบตรวจสอบรายการ จาก 2 ตัวเลือก จำนวน 16 ข้อ

3. แบบวัดความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 36 ข้อ

การประเมินผลโปรแกรม

1. ประเมินผลการดำเนินกิจกรรมของโปรแกรมจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนขณะท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และจากคะแนนความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
2. ประเมินผลโปรแกรมจากความคิดเห็นของนักเรียนจากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับโปรแกรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตามแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และประเมินผลจากความประทับใจของนักเรียนในขณะศึกษาและท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม